

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 317/2023-8

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Miroslava Duriša a sudcov Ladislava Duditša a Libora Duľu (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky **URBÁRSKA SPOLOČNOSŤ OBCE JAKUBANY pozem. spol.**, Jakubany 71, IČO 31 305 237, zastúpenej advokátom JUDr. Jurajom Lukáčom, advokátska kancelária, Námestie svätého Egídia 6, Poprad, proti rozsudku Krajského súdu v Prešove č. k. 6 Cob 6/2022-360 zo 17. januára 2023 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť a skutkový stav veci

1. Sťažovateľka sa ústavnou sťažnosťou z 23. marca 2023 odovzdanou na poštovú prepravu 27. marca 2023 a doručenou ústavnému súdu 29. marca 2023 domáha vyslovenia porušenia čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), ako aj čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) rozsudkom Krajského súdu v Prešove (ďalej len „krajský súd“) č. k. 6 Cob 6/2022-360 zo 17. januára 2023. Ďalej požaduje, aby bol tento rozsudok krajského súdu zrušený a vec bola vrátená na ďalšie konanie. Napokon sa domáha náhrady trov právneho zastúpenia advokátom v sume 493,10 eur na účet právneho zástupcu do jedného mesiaca od právoplatnosti nálezu

2. Z ústavnej sťažnosti a pripojených listinných dôkazov vyplýva nasledujúci skutkový stav veci:

3. Sťažovateľka sa žalobou podanou Okresnému súdu Bardejov (ďalej len „okresný súd“) domáhala proti žalovanému [REDAKOVANÉ] (ďalej len „žalovaný“) zaplatenia sumy 7 265,21 eur s príslušenstvom. Podstatou žaloby bol nárok vyplývajúci z nájomnej zmluvy so žalovaným zo 16. februára 2016, na základe ktorej sťažovateľka fakturovala žalovanému nájomné a výšku úhrad za elektrickú energiu, ktoré žalovaný od apríla 2016 prestal uhrádzať.

4. Čiastočným rozsudkom okresného súdu č. k. 2 Cb 9/2018-274 z 23. augusta 2021 bola žalovanému uložená povinnosť zaplatiť sťažovateľke sumu 2 167,74 eur s presne špecifikovaným úrokom z omeškania.

5. Rozsudkom okresného súdu č. k. 2 Cb 9/2018-309 z 11. októbra 2021 bola žalovanému uložená povinnosť zaplatiť sťažovateľke sumu 2 567,39 eur s presne špecifikovaným úrokom z omeškania, pričom vo zvyšku (čo sa týka zaplata sumy 10,08 eur s úrokom z omeškania) bola žaloba zamietnutá.

6. Doplnčiacim rozsudkom okresného súdu č. k. 2 Cb 9/2018-313 z 11. októbra 2021 bol čiastočný rozsudok č. k. 2 Cb 9/2018-274 z 23. augusta 2021 doplnený o výrok III tak, že vo zvyšku (čo sa týka zaplata sumy 2 520 eur s presne špecifikovaným úrokom z omeškania) sa žaloba zamietla.

7. Proti výroku v bode III doplnčacieho rozsudku č. k. 2 Cb 9/2018-313 z 11. októbra 2021 podala sťažovateľka odvolanie, v ktorom namietala zamietnutie svojej žaloby, čo sa týka sumy 10,08 eur a sumy 2 520 eur s príslušenstvom. Poukázala na vady rozsudku spočívajúce vo vyriešení otázky započítania žalovaným pri uzatvorení nájomnej zmluvy poskytnutej zábezpeky vo výške 2 520 eur. Z čl. III bodu 12 nájomnej zmluvy je podľa sťažovateľky zrejmé, že pohľadávka žalovaného na vrátenie poskytnutej zábezpeky vznikla na základe zmluvy, v rámci ktorej zmluvné strany možnosť zápočtu zo strany žalovaného vylúčili z dôvodu akýchkoľvek jeho nárokov alebo pohľadávok. Sledoval sa tým cieľ vyhnúť sa špekulatívnemu konaniu žalovaného (neplneniu zmluvných povinností riadne a včas).

8. Pokiaľ okresný súd túto zmluvne dohodnutú podmienku o započítaní nerešpektoval a uplatnený nárok sťažovateľky ponížil o započítaciu námietku žalovaného vo výške 2 520 eur, rozhodol v rozpore so zmluvne prejavenu vôľou zmluvných strán. Právo žalovaného na vrátenie zábezpeky nezaniklo, žalovaný si ho mal uplatniť samostatne v inom konaní v rámci zákonnej premlčacej lehoty, teda nie ako vzájomnú pohľadávku v tomto konaní, keďže zmluvné strany v nájomnej zmluve túto možnosť vopred vylúčili.

9. Rozsudkom krajského súdu č. k. 6 Cob 6/2022, 6 Cob 7/2022, 6 Cob 8/2022-360 zo 17. januára 2023 boli čiastočný rozsudok okresného súdu č. k. 2 Cb 9/2018-274 z 23. augusta 2021 v spojení s doplnčiacim rozsudkom č. k. 2 Cb 9/2018-313 z 11. októbra 2021 v jeho napadnutej časti výroku III, ktorým okresný súd žalobu vo zvyšku, čo sa týka zaplata sumy 2 520 eur s príslušenstvom, zamietol, a konečný rozsudok okresného súdu č. k. 2 Cb 9/2018-309 z 11. októbra 2021 v jeho napadnutej časti výroku I, ktorým bola žalovanému uložená povinnosť zaplatiť sťažovateľke sumu 2 567,39 eur s príslušenstvom, ako aj vo výroku o náhrade trov konania potvrdené s tým, že strany nemajú nárok na náhradu trov odvolacieho konania.

10. Podľa názoru krajského súdu pokiaľ sťažovateľka nepreukázala, že k poškodeniu prenajatej veci došlo a že toto poškodenie spôsobil žalovaný (sťažovateľka nepredložila, resp. nenavrhol v tomto smere žiadne dôkazy), a pokiaľ právo sťažovateľky na zaplata nájomného a právo žalovaného na vydanie zábezpeky sú nesporné, treba za započítací prejav považovať vyhlásenie žalovaného na pojednávaní 21. júla 2021, podľa ktorého zábezpeka má byť započítaná na dlh žalovaného na nájomnom a energiách. Z takto prezentovanej vôle žalovaného nepochybne a určito vyplýva, že chcel započítať proti pohľadávke sťažovateľky svoju pohľadávku na vrátenie

zábezpeky, čím došlo k zániku vzájomných pohľadávok v rozsahu, v akom sa kryli (t. j. do výšky zloženej zábezpeky v sume 2 520 eur).

11. Krajský súd vyslovil tiež názor, že na uvedenom závere nič nemôžu zmeniť konštrukcie sťažovateľky uvedené v odvolaní, lebo ak by si ich krajský súd osvojil a došlo by k úhrade celej pohľadávky sťažovateľky voči žalovanému, sťažovateľka by nemusela zloženú zábezpeku vo výške 2 520 eur vydať. Ak by sa žalovaný jej vydania domáhal súdom, sťažovateľka by mohla úspešne uplatniť námietku premlčania. Zo žiadneho výkladu nevyplýva, že by čl. III bod 12 nájomnej zmluvy vylučoval započítanie zloženej zálohy ako pohľadávky žalovaného na pohľadávku sťažovateľky za nájom a energie.

II.

Argumentácia sťažovateľky

12. Sťažovateľka je toho názoru, že rozhodnutiami krajského súdu a okresného súdu „došlo k porušeniu ústavnoprávne a medzinárodnoprávne garantovaných základných princípov (zásad) materiálneho právneho štátu, najmä princípu materiálnej spravodlivosti a materiálnej ochrany zákonnosti vrátane princípov riadneho a spravodlivého procesu, princípu právnej istoty, a princípu predvídateľnosti práva vrátane predvídateľnosti rozhodnutí orgánov verejnej moci, ako aj princípu ochrany legitímnych očakávaní, preto mu nič iné neostáva len aby sa obrátil na Ústavný súd SR.“.

13. Všeobecné súdy z výhodného postavenia sťažovateľky zmluvne dohodnutého v čl. III bode 12 nájomnej zmluvy urobili pravý opak, keď zápočtom v rozpore s dohodnutým obsahom nájomnej zmluvy zvýhodnili žalovaného, pričom sťažovateľke dokonca vytkli nepreukázanie existencie riadneho započítacieho prejavu proti žalovanému, ktorý by mal za následok zánik vzájomných pohľadávok započítaním. Pritom je úplne logické, že sťažovateľka tak neurobila v tomto konaní, pretože to vzhľadom na čl. III bod 12 nájomnej zmluvy vôbec nepovažovala za potrebné. Započítací prejav by urobila až v konaní, v ktorom by si žalovaný proti nej uplatňoval nárok na vrátenie zábezpeky.

14. Neobstojí ani úvaha, podľa ktorej k zápočtu došlo až po ukončení nájomného vzťahu, pretože z obsahu čl. III bodu 12 nájomnej zmluvy nevyplýva, že by malo ísť len o záväzok dohodnutý na čas trvania nájomnej zmluvy.

15. Všeobecné súdy nemali skúmať, ktorá zo zmluvných strán započítala svoj nárok proti druhej strane z titulu náhrady škody alebo vrátenia zábezpeky, ale mali skúmať principiálne to, či strany zmluvne nevylúčili takéto započítanie oproti uplatnenému nároku.

16. Podľa platného práva zmluvné strany môžu dohodnúť, že si zmluvne vylúčia možnosť započítania pohľadávok. Takéto ustanovenie musí byť v zmluve jasne uvedené a musí byť v súlade s právnymi predpismi, čo v danom prípade bolo splnené.

17. Možnosť zmluvných strán dohodnúť vylúčenie započítania pohľadávok vychádza z § 577 Občianskeho zákonníka ustanovujúceho, že ak sa strany dohodnú, že plnenie pohľadávky bude podmienené zaplatením inej pohľadávky, takáto podmienka bude platná, ak neodporuje dobrým mravom alebo právnym predpisom. Toto ustanovenie sa týka aj vylúčenia možnosti započítania pohľadávok, pretože započítanie pohľadávok môže byť interpretované ako podmienka plnenia pohľadávky. V súlade s týmto ustanovením si teda môžu zmluvné strany dohodnúť vylúčenie

možnosti započítania pohľadávok, ak takéto ustanovenie neodporuje dobrým mravom alebo právnym predpisom.

18. Sťažovateľka ďalej uviedla: „*Napadnuté rozhodnutie je preto podľa sťažovateľa nespravodlivé a v rozpore so zmluvne dohodnutou vôľou strán. Ak si nájomca s prenajímateľom vylúčia možnosť započítania zo strany nájomcu a toto rozhodnutie neodporuje hmotnému právu, je na druhej strane súd takýto zápočet v konaní povinný rešpektovať.*“

19. Opačný prístup v podobe prekrútenia zmluvne dohodnutej vôle strán treba považovať za arbitrárny výklad znenia nájomnej zmluvy, v dôsledku čoho je konanie všeobecných súdov v rozpore s čl. 144 ústavy ukladajúcim sudcom vykonávať ich funkciu v súlade so zákonom.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

20. Ústavnú sťažnosť treba považovať za neprípustnú.

21. Podľa § 132 ods. 2 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavná sťažnosť je neprípustná, ak sťažovateľ nevyčerpal právne prostriedky, ktoré mu priznáva zákon na ochranu jeho základných práv a slobôd.

22. Podľa § 132 ods. 3 zákona o ústavnom súde ústavný súd neodmietne prijatie ústavnej sťažnosti pre jej neprípustnosť, ak sťažovateľ preukáže, že nevyčerpal právne prostriedky, ktoré mu priznáva zákon na ochranu jeho základných práv a slobôd, z dôvodov hodných osobitného zreteľa.

23. Podľa § 420 písm. f) Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“) dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

24. Podľa § 421 ods. 1 CSP dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky,

a) pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu,

b) ktorá v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo

c) je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

25. Podľa § 421 ods. 2 CSP dovolanie v prípadoch uvedených v odseku 1 nie je prípustné, ak odvolací súd rozhodol o odvolaní proti uzneseniu podľa § 357 písm. a) až n).

26. Podľa § 422 ods. 1 CSP dovolanie podľa § 421 ods. 1 nie je prípustné, ak

a) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení neprevyšuje desaťnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,

b) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení v sporoch s ochranou slabšej strany neprevyšuje dvojnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,

c) je predmetom dovolacieho konania len príslušenstvo pohľadávky a výška príslušenstva v čase začatia dovolacieho konania neprevyšuje sumu podľa písmen a) a b).

27. Podľa § 422 ods. 2 CSP na určenie výšky minimálnej mzdy v prípadoch uvedených v odseku 1 je rozhodujúci deň podania žaloby na súde prvej inštancie.

28. Sťažovateľka je toho názoru, že vyčerpala všetky účinné právne prostriedky na ochranu svojich označených práv v konaní pred všeobecnými súdmi, lebo s poukazom na § 422 ods. 1 písm. a) CSP dovolanie nie je v tejto veci prípustné, keďže ústavnou sťažnosťou napadnutý výrok krajského súdu o peňažnom plnení neprevyšuje 10-násobok minimálnej mzdy, pričom na príslušenstvo pohľadávky sa neprihliada. Tiež uvádza, že namieta zákonnosť rozsudku krajského súdu, čo sa týka zaplatenia sumy 2 520 eur s príslušenstvom, a preto je podľa nej zrejmé, že dovolanie proti rozsudku krajského súdu nie je prípustné.

29. Ústavný súd vychádza z tej zásadnej skutočnosti, že § 422 ods. 1 písm. a) CSP vylučujúci prípustnosť dovolania proti rozhodnutiu odvolacieho súdu v tzv. bagateľných veciach (keď výška peňažného plnenia neprevyšuje 10-násobok minimálnej mzdy bez prihliadnutia na príslušenstvo) sa vzťahuje len na prípady dovolaní, ktorých prípustnosť sa vyvodzuje z § 421 ods. 1 CSP, teda iba na také dovolania, v ktorých sa namieta nesprávne právne posúdenie veci podľa niektorej z troch variantov uvedených v spomínanom ustanovení.

30. Naproti tomu v prípadoch dovolania, ktorého prípustnosť sa opiera o § 420 CSP, žiadna obdobná obmedzujúca klauzula, aká vyplýva z § 422 ods. 1 písm. a) CSP, neexistuje. Inými slovami, v prípadoch rozhodnutí odvolacieho súdu vo veci samej alebo takých jeho rozhodnutí, ktorými sa konanie končí, dovolanie z niektorého z dôvodov prípustnosti podľa tohto ustanovenia (teda dovolanie z niektorého z dôvodov tzv. zmätočnosti) je prípustné bez akéhokoľvek limitovania (teda aj v prípade, ak sa rozhodlo o bagateľnej sume, resp. hodnote).

31. Sťažovateľka odôvodňuje podanú ústavnú sťažnosť predovšetkým poukazom na to, že rozsudkami všeobecných súdov došlo k porušeniu ústavnoprávne a medzinárodnoprávne garantovaných základných princípov (zásad) materiálneho právneho štátu, najmä princípu materiálnej spravodlivosti a materiálnej ochrany zákonnosti vrátane princípov riadneho a spravodlivého procesu, princípu právnej istoty a princípu predvídateľnosti práva a rozhodnutí orgánov verejnej moci, ako aj princípu ochrany legitímnych očakávaní (pozri bod 12).

32. Ďalej sťažovateľka argumentuje (*inter alia*) tak, že všeobecné súdy nemali skúmať, ktorá zo zmluvných strán započítala svoj nárok proti druhej z titulu náhrady škody alebo vrátenia zábezpeky, ale mali skúmať principiálne to, či strany zmluvne nevyhlásili takéto započítanie oproti uplatnenému nároku (pozri bod 15).

33. Z pohľadu ústavného súdu možno konštatovať, že sťažovateľka v podanej ústavnej sťažnosti popri námietkach smerujúcich proti právnomu posúdeniu veci krajským súdom (v bodoch 13, 14, 16 až 19) uplatňuje aj také námietky (v bodoch 12 a 15), ktoré treba považovať za námietky porušenia práva na spravodlivý proces v dôsledku nesprávneho procesného postupu všeobecných súdov. Obsah práva na spravodlivý proces je totiž pomerne zložito štruktúrovaný a patrí do neho viaceré samostatných subjektívnych práv a princípov, ako sú verejnosť konania, konanie bez zbytočných prieťahov, právo na nezávislý a nestranný súd, riadne odôvodnenie súdneho rozhodnutia, predvídateľnosť rozhodnutia, zákaz svojvoľného postupu (GAJDOŠÍKOVÁ, E. Právo na súdnu ochranu a spravodlivý proces v konaní pred Ústavným súdom Slovenskej republiky. Zborník z konferencie Bratislavské právnické fórum 2015).

34. Na základe dosiaľ uvedeného treba dospieť k záveru, podľa ktorého sťažovateľka v podanej ústavnej sťažnosti argumentuje jednak takými námietkami, na základe ktorých bolo možné podať dovolanie podľa § 420 písm. f) CSP, ako aj takými, na základe ktorých dovolanie prípustné nebolo. Postup v takom prípade je popísaný v právnych vetách vyplývajúcich z uznesenia ústavného súdu vo veci sp. zn. IV. ÚS 404/2022, ktoré budú po schválení plénom ústavného súdu čoskoro publikované v Zbierke nálezov a uznesení Ústavného súdu Slovenskej republiky za rok 2022 (najprv je potrebné obrátiť sa na dovolací súd s uplatniteľnými námietkami a podľa výsledku potom na ústavný súd aj vo vzťahu k rozhodnutiu odvolacieho súdu z hľadiska námietok, ktoré nebolo možné uplatniť v dovolaní, na tento účel slúži lehota podľa § 124 poslednej vety zákona o ústavnom súde).

35. Za daného stavu sa sťažovateľka vzhľadom na ňou uplatňované námietky mala najprv obrátiť na Najvyšší súd Slovenskej republiky v rámci dovolacieho konania, čo sa však nestalo. Nevyužila teda účinný prostriedok nápravy označených práv podľa ústavy a dohovoru v konaní pred všeobecnými súdmi. Zakladá to neprípustnosť ústavnej sťažnosti v zmysle § 56 ods. 2 písm. d), § 132 ods. 2 zákona o ústavnom súde. Ak by zároveň podala dovolanie aj ústavnú sťažnosť, išlo by vo vzťahu k rozhodnutiu odvolacieho súdu o nedostatok právomoci ústavného súdu podľa § 56 ods. 2 písm. a), § 132 ods. 1 zákona o ústavnom súde.

36. Treba dodať, že sťažovateľka ani len netvrdila (tým menej preukazovala), že dovolanie opierajúce sa o § 420 písm. f) CSP nepodala z dôvodov hodných osobitného zreteľa. Tým je vylúčený bez ďalšieho prípadný možný postup ústavného súdu podľa § 132 ods. 3 zákona o ústavnom súde.

37. Z pohľadu námietok uplatniteľných ako priame námietky proti nesprávnemu právnemu posúdeniu veci podľa § 421 ods. 1 CSP je však potrebné subsidiárne, resp. ako *obiter dictum* uviesť, že oproti odôvodneniu rozhodnutí vo veci konajúcich súdov sa námietky sťažovateľky javia ako jednoduchá polemika na úrovni zákona bez reflexie okolnosti, že ústavný súd nie je dovolacím súdom a na žiadnom článku inštančnej postupnosti nenahrádza všeobecné súdy, nerieši teda „kauzu“, ale posudzuje „len“ ústavnú udržateľnosť ich rozhodnutí (uznesenie vo veci sp. zn. IV. ÚS 399/2022, ktoré bude publikované spôsobom uvedeným v bode 34 tohto odôvodnenia).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 8. júna 2023

Miroslav Duriš
predseda senátu